

Mer enn dyr å se på Dyrsku'n **6**
Nytt fra Fylkesskogselskapene **8**
Flerkulturelt mangfold **15**

UTGIVER

Det norske Skogselskap
Wergelandsv. 23B, 0167 Oslo
Telefon: 23 36 58 50
Bankgiro: 7001 05 21198
ISSN 0803-3943
E-post: info@skogselskapet.no
www.skogselskapet.no

Det norske Skogselskap er en ideell organisasjon med ca. 9 000 medlemmer fordelt på totalt 17 fylkesskogselskap. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve skog som en verdifull kilde til livskvalitet. Siden 1898 har selskapet utviklet seg fra i starten å sørge for helt nødvendig skogreising til nå å jobbe med bevisstgjøring rundt skogens viktige rolle i kampen for et bedre klima.

STYRET**Leder:**

Randi Dille, Trøndelag

Nestleder: Bernt-Håvard Øyen,
Bergen og Hordaland

Styremedlemmer:

Hallvard Bakka, Rogaland

Mette Kinderås, Troms

Tonje Refseth, Norsk Friluftsliv

Lars Henrik Sundby, Oslo og

Akershus

Rannveig J. Kristiansen, Trøndelag,
ansattrepresentant

Redaktør: Astri Kløvstad

astri.klovstad@norsk-skogbruk.no

Grafisk produksjon:

Line Dahle/Åjour design

Trykk: Merkur Grafisk, Oslo

www.merkurgrafisk.no

Annonsepriser (ekskl. mva.):

1/1 side kr 6 000

1/2 side kr 3 500

1/4 side kr 2 000

1/8 side kr 1 000

Manusfrist neste nummer:

1. desember 2018

Stavkirke i plankehytteformat laget av skogstudenter fra NMBU og snekkerinteresserte barn på Dyrsku'n i Seljord. Foto: Line Venn

INNHOLD**INNHOLD**

Skogen igjen i sentrum	4
27 000 på Verdens Kuleste Dag	5
Og bakom synger Ferguson	6
Stormfulle dager på Elverum	7
Nytt fra fylkesskogselskapene	8
Bredspektret utedag ved Sognsvann	14
Friluftsliv som integreringsarena	15
Skoleskogdager i Oslo for 20. gang	16
Senter for planteforedling Midt-Norge åpnet	17
Forskning i det grønne	18
Tidsskrift for Skogbrug	18
Kryssord	19

Mer lys på hvordan skogen kan være en del av løsningen

Det norske Skogselskap vil sammen med Fylkes-skogselskapene, være med og spille en rolle for å utvikle samfunnet til å bli bedre på klima og miljø. Vi skal ta ansvar for å formidle budskapet om skogens mange muligheter her.

Det norske Skogselskap og hele skogselskapsfamilien jobber hver dag med å informere om hvor viktig det er å forvalte våre ressurser riktig. Det er vesentlig for oss at vi bruker fornybare ressurser og ikke bruker opp de fossile.

Vi ble gjort oppmerksom på hvordan verden har blitt – da en død hval inneholdt masse plast. Plast er laget av olje som ikke er fornybar og samtidig tar det veldig lang tid å bryte den ned. De fleste av de produktene som lages av plast, kan også lages av trefiber. Forskning foregår hele tiden rundt ulike bruksområder. Det gir skogbruket en unik mulighet til å være med å bedre klima og miljø.

For å få dette til er det viktig for oss at unge blant annet lærer om fotosyntesen og hvordan skogbruket og en aktiv forvaltning kan være med å påvirke både klimaet og miljøet. Derfor er en av oppgavene til Skogselskapet å ha skoleskogdager og andre arrangement for å informere om dette. Det kan læres og illustreres visuelt ute i friluft gjennom Skogselskapets arrangementer rundt om i hele landet. Bare i og rundt Oslo har det nå, bare i høst, vært flere ulike arrangement som har samlet mange tusen unge.

Som ny styreleder i Det norske Skogselskap ønsker jeg å fremme dette budskapet. Det vil være mitt ønske at vi skal lære alle om skogens muligheter for å gi et bidrag til løsning av klima- og miljøutfordringene. Fremover skal Skogselskapet i samarbeid med andre organisasjoner få dette til. Vi må få det til!

Skal vi lykkes med dette oppdraget er det viktig med et godt samspill med de andre skogorganisasjonene. Vi må få ut vårt budskap om hvordan skogen kan binde CO₂, hvordan alle kan bruke skogen til skogbruk, rekreasjon og folkehelse. Dette er ikke noe nytt, men med økt fokus på klima og miljø har ikke skogen blitt sett på som en bidragsyter. Det blir sett på mange løsninger på utfordringene, men ikke på hvordan skogen faktisk kan være en del av løsningen.

Sandi Dille

Skogen igjen i sentrum

For femte året på rad deltok Det norske Skogselskap aktivt under Arendalsuka, også i år i et tett og godt samarbeid med AT Skog og Skogselskapet i Agder.

Dette i form av felles stand som frontet skogens betydning for det grønne skiftet og viktigheten av en aktiv skogforvaltning.

TEKST/FOTO: TRYGVE ENGER

Gjennom uken var det som vanlig flere spennende møteplasser i form av frokostmøter og fagseminar om skogens muligheter, herunder med aktiv deltakelse fra skog- og trenæringen.

Arendalsuka ble startet opp i 2012. Den beskrives som årets viktigste møteplass mellom politikk og næringsliv, media og folk flest. Formålet er å skape en møteplass for debatt og utforming av politikk for nåtid og framtid. Arendalsuka er partipolitisk uavhengig. Alle arrangementer i regi av Arendalsuka er åpne for alle og gratis.

Godt over 1000 arrangementer sto på programmet

i år. Dette fordelt på debatter, seminarer, foredrag, samtaler, kulturarrangement, appeller, konferanser og workshops.

Årets mest diskuterte tematikk (rangert):

1. Helse
2. Politikk generelt
3. Klima og miljø
4. Næringsliv
5. Digitalisering

Arendalsuka arrangeres hvert år i uke 33.

SKOGSTAND: Arendalsuka samler mange engasjerte mennesker som gjerne tar en prat om skog og skogbruk.

NYTTIG VERKTØY: Begge sider av hammeren kom til nytte for denne arbeidsgjengen.
Foto: Snorre Synnestvedt

BYGGVERK: Ikke verdens høyeste trehus, men antakelig et av de kuleste reiste seg på Akershus festning ved hjelp av mange flittige snekkerspirer. Foto: Simen Lohre

VÆSKEPÅFYLL: Skogselskapet sørget for væskebalansen for besøkende på festningen.
Foto: Simen Lohre

27 000 på Verdens Kuleste Dag

Verdens Kuleste Dag 2018 ble arrangert 1. september i et aldeles strålende vær. Akershus festning viste seg fra sin beste side og publikum strømmet på. I følge arrangøren, Sparebankstiftelsen DNB, var det 27 000 mennesker som fant veien til festningen denne dagen, det er nokså mange på en gang.

TEKST: TORE MOLTEBERG

Organisasjoner som har blitt tilgodesett med penger fra Sparebankstiftelsen DNB inviteres til å stille med aktiviteter for barn på Verdens Kuleste Dag. I år var det 35 organisasjoner som deltok og Det norske Skogselskap var en av disse. Vårt prosjekt i 2017 var Tre om Tre plankehytte, og det var nettopp snekring av plankehytte som var den hovedaktiviteten vi tilbød de besøkende denne dagen. En del av vår belønning i løpet av dagen er å observere mestringfølelsen hos barn som klarer å slå inn en spiker, noe de kanskje aldri har gjort før.

Når det skal snekres plankehytte for barn blir det kø! Men tiden i kø kan brukes til noe morsomt og nyttig. I år benyttet vi anledningen til å la barna løse en skog-

brannquiz mens de ventet på å få tildelt hammer og spiker. Dette slo godt an. Ved avlevering av korrekt utfylt svarskjema fikk barna utdelt rød lue fra Skogens Brannvoktere. Det ble mange røde luer å se utover dagen.

Vår erfaring viser at mange blir veldig tørste i løpet av Verdens kuleste dag. Vi sørger derfor for å servere Markavann til de som vil ha. Mange stusser over begrepet Markavann, men da kan vi bruke skogens betydning for drikkevannskvaliteten til mange interessante samtaler og meningsutvekslinger med foreldrene til de snekrende barna. Hvor my vann gikk det så med? Ca 300 liter eller omtrent 1500 kopper. Det er godt vi var flere til å servere.

Og bakom synger Ferguson

Skogtunet på Dyrsku'n er blitt en veletablert møteplass der næringa viser seg frem for nærmere 90 000 besøkende hvert år. Og i år var intet unntak.

TEKST OG FOTO: LINE VENN

På Skogtunet i Seljord denne helgen serverte Skogselskapet i Telemark i samarbeid med Det norske Skogselskap bålcaffe og tilbød en god atmosfære for å ta en pust i bakken. Sammen med Foods of Norway ble det også grillet gris som var fôret opp på fôr basert på flis, det vil si proteiner fra gjæret sukker som stammer fra flis. Et forskningsprosjekt senterleder for Foods of Norway ved NMBU, Margareth Øverland har hatt ansvar for. På Dyrsku'n stilte Stipendiat i Foods of Norway, Ingrid Marie Håkenåsen og informerte om prosjektet til gjestene på tunet som fikk servert smakebiter i lompe av Skogselskapsansatte sammen med velvillige innleide skogfagstudenter fra NMBU.

Studentene fikk også kjørt seg i plankehyttebyggingen med den yngre garden av gjester. Noe som så ut til å motivere kreativiteten. Resultatet ble en «moderne» stavkirke, som gled rett inn i Telemarks-arkitekturens tradisjoner. Lystig musikk til arbeidet fikk de også fra nabostanden som kontinuerlig sang om sin «Ferguson».

Underholdning stod også Skogbrand for på stand med medbragt brannbil, som tiltrakk seg mange interesserte. Lørdag ble det dessuten vist drop av vann fra helikopter i åsene bak, en regissert oppvisning i hvordan skogbrann-mannskapet har arbeidet (på spreng) i sommer. Skogbrand utstedte dessuten Skogens brannvokter –sertifikater til 800 barn i løpet av helgen.

På stands på rekke og rad, i den faste innretningen som er med å ramme inn tunet, var naturlig nok AT Skog på plass, sammen med Velg Skog og Høyskolen i Bø som nå blir universitet (slik høyskolemiljøene for øvrig gjør rundt i landet i høst). Disse kunne by på naturquiz. Og Søve videregående skole stilte med sin skogklasse VG2, med 17 dedikerte elever hvorav ni jenter.

Tett på matsserveringen stod Komatsu med en lassbærer full av tømmer og det betimelige quiz-spør-

BÅLSTEMNING: Det var god stemning på Skogtunet på Dyrsku'n. Publikum koste seg med bålcaffe og en pust i bakken.

målet (i samarbeid med AT Skog): Hvor mange kubikk tømmer tror du denne rommer? Og selv uten faner og vimpler fikk Komatsus representant ustanselig henvendelser fra publikum om utstyr og maskiner. De andre store maskinleverandørene var samlet på en annen del av Dyrsku-området sammen med andre leverandører av diverse utstyr. Det riktige svaret på tømmerlasset var forøvrig: 25,07 m³, med en totalvekt på nesten 47 tonn (inkludert lassbærer).

Ved «inngangen» til Skogtunet ble publikum møtt av Norgesplanter med brett med skogplanter og informasjon om planting. Samt en stabel med Norsk Skogbruk som fikk pryde det faste innslaget, den både kunstneriske og praktiske innretningen av massivtre. Og selv om denne ble brukt av mange til å sitte ned og ta en matbit på, skapte det i seg selv en inngang til å bli litt kjent med skognæringen og å snakke med noen av våre skogrepresentanter på tunet. Mange hadde bare et perifert forhold til skogbruk. Men de tok gjerne med seg Norsk Skogbruk og en liten skogprat før de hastet videre for å se på maskiner, håndverk, mat og ikke minst dyr.

GRÅVÆR: Været stopper åpenbart ikke skogbrukets folk fra å komme ut og møtes.

Stormfulle dager på Elverum

De nordiske jakt- og fiskedagene fikk i år med seg sommerens heftigste storm på Østlandet, men arrangementet gikk likevel som planlagt.

TEKST OG FOTO: TROND LOHRE

Nesten 30 000 mennesker besøkte De nordiske jakt- og fiskedagene 9.-12. august på Anno Norsk skogmuseum på Elverum. Arrangøren er fornøyd med deltagelsen og gjennomføringen til tross for krevende værforhold med kraftig vind og tidvis nedbør.

De nordiske jakt- og fiskedagene ble i 2018 arrangert for 56. gang, og er blitt Norges viktigste møteplass for jegere, fiskere og friluftsfolk.

Skogselskapet i Hedmark har hvert år en koordinerende rolle for Skogbrukstunet under jakt- og fiskedagene. På Skogbrukstunet ble det i år blant annet arrangert villsvinseminar med debatt og helgrilling av villsvin. Videre var det motorsagshow, skogsmaskinsimulator, konkurranser, plankehyttebygging og ikke minst servering av skaukaffe. Skogselskapet stilte med flere motiverte medarbeidere som var godt fornøyd med både aktiviteter og gjennomføring.

BEDRING: Det ble også muligheter for vedkubbestabling og andre aktiviteter iført kortermet og solbriller på Jakt- og fiskedagene.

Nytt fra fylkesskogselskapene

Nedenfor følger et utvalg av aktivitetene fra vårt langstrakte land. Stoffet er enten hentet fra fylkesskogselskapenes nettsider eller rapportert inn direkte.

Fylkesskogselskapene oppfordres til å komme med innspill til senere numre.

AGDER:

Naturligvis på Evje 2018

Naturligvis (også kjent som Landbrukets dager) ble tradisjonen tro arrangert på Evjemoen i midten av august. Skogselskapet var også i år tilstede med stand, aktiviteter og informasjon.

Vi ser tilbake på ei minnerik helg med mye god skogprat, felleskap med andre organisasjoner i skogfamilien og aktiviteter for store og små. Vi er godt fornøyd med besøkstallet og oppslutningen rundt vår stand.

For de miste var det tre aktiviteter vi fokuserte på:

- Skogens brannvoktere der barn som deltar utnevnes til skogbrannvoktere.
- Plankehyttebygging i samarbeid med KVS-Bygland for å promotere bygg i tre.
- Spikking av kniver og barkebåter

For voksne og ungdommer rettet vi oppmerksomheten mot våre prosjekter: Velg Naturbruk, Førstehjelp for nye skogeiere, Økt verdiskaping for trebasert næringsliv, og sist, men ikke minst generelt informasjonsarbeid om skog til allmenheten. Vi gjennomførte også en trekonkurranse som pågikk hele helga.

AGDER: Det var folksomt på Naturligvis 2018 på Evje.

Nytt styre

Det nye styret i Skogselskapet i Agder, som ble valgt på årsmøte i Hægebostad 5. mai 2018 består av Kåre Haugaas, Tvedestrand (styreleder) Ida Jordal, Lyngdal, Thor Skjævrak, Songdalen, Elma Liane, Lillesand (nestleder) og Torbjørn Flaas, Evje og Hornnes (ny i styret 2018)

AGDER: Det nye styret i Skogselskapet i Agder.

BUSKERUD

Ettermiddagsbesøk på planteskolen i Hokksund av statsråd Dale

I midten av august svingte statsråd Jon Georg Dale innom Skogselskapet og Norgesplanter AS i Buskerud for en liten oppdatering i produksjon av skogplanter. Det var del av en todagers «dannelsesturne» i Buskerud der han møtte mange ulike bedrifter og organisasjoner tilknyttet landbruket. Som seg hør og bør ble han ønsket velkommen til Øvre Eiker av ordfører Ann Siren Fjerdingsstad som også tok seg tid til å komme i anledningen det offisielle besøket. Deretter ønsket styreleder i Norgesplanter AS,

BUSKERUD: Statsråd Dale, skogbrukssjef Garaas, ordfører Fjerdingsstad, fylkesskogmester Nordby og daglig leder Kihle i samtale på skogplanteskolen.

BUSKERUD: Stastråd Dale og infoleder i Skogselskapet, Berke med vaksbehandlede planter.

Sverre Siljan, velkommen til bedriftene Skogselskapet i Buskerud og Norgesplanter.

I løpet av den korte timen Dale besøkte oss fikk vi gitt ham en god oppsummering av hvordan det er å produsere skogplanter, men også hvordan det er å eie og drifte en skogplanteproduksjon. En trivelig kar å ha på besøk som har glimt i øyet og kjappe kommentarer. Naturligvis fikk han også en omvisning anført av daglig leder, Lars Kihle, på bruket vårt. Her fikk han se vårt splitter nye «kortdagsbehandlings anlegg» og vår vidundermaskin som påfører plantene et vaksbelegg. Dette vaksbelegget skal beskytte skogplantene på en helt miljøvennlig måte mot snutebillene.

Vi ønsker naturligvis statsråd Dale hjertelig velkommen tilbake ved en senere anledning, og han må gjerne ta med seg mange av kollegaene sine. For oss som for de fleste andre deler vi gjerne av vårt for å spre kunnskap om skog, skogbruk, produksjon av skogplanter med mere. Som statsråd Dale har sagt: «Hogg mer, plant mer», vi er så enig, så enig!

Skogdag i Nedre Eiker kommune

5. september gikk årets skogdag av stabelen. I Nedre Eiker har vi lange tradisjoner med skogbruk. Kommunen er også en stor skogeier. For å bringe tradisjonene videre og gjøre elevene bedre kjent med livet i skogen, arrangerer kommunen og samarbeidspartnere hvert år skogdag for elevene på 5. trinn. Fra Bjørkedokk lages det en løype på 3 kilometer, med innlagte poster der elevene får se aktiviteter knyttet til skogen. Mellom postene får klassene spørsmål som skal besvares i fellesskap. Målgang er på Årbogen. Her får tørste deltakere servert saft mens poengene telles opp. Beste klasse vil få tildelt den gjeve vandrepokalen, som Åsen-elevene vant i 2017. Skogselskapet deltok blant annet med å lære opp over 300 barn i human jakt og hvorfor skog og jakt henger sammen.

BUSKERUD: Elevene fra Åsen skole fulgte godt med da eiendomssjef Erik Mathiassen fortalte om skogsarbeid og demonstrerte utstyr som brukes i arbeidet.

BUSKERUD: Karl Henrik Skinstad Berke fra Skogselskapet lærte elevene å skyte med luftgevær. Han lærte dem også litt om hvor på elgen man må treffe når man er på jakt. Her med elever fra klasse 5 B på Krokstad skole.

HEDMARK

De nordiske jakt- og fiskedagene

De nordiske jakt- og fiskedager er over, etter fire dager i Elverum. Nesten 30 000 personer har vært innom på arrangementet, tross to dager med uheldig vær. Mange trivelige folk har også tatt turen innom «skogbrukstunet», fått seg en kopp kaffe, og slått av en prat. Det har vært motorsag-show, lassbærer-show, debatt, helgrilling av villsvin og mye annet gøy. Vi gleder oss allerede til neste år!

HEDMARK: Mating av lassbærer var mulig på Jakt- og fiskedagene.

HELGELAND:

Årsmøte og omvisning

Helgeland Skogselskap avholdt årsmøte og hadde omvisning på Vefsn Landbruksskole (Marka) den 25. august. Det er ca. 120 elever ved Marka der 43 elever skal til å begynne med grunnkurset i naturbruk. Etter endt grunnkurs kan man velge retningene skog, landbruk eller hest. Deretter har man valget mellom en 2-årig læreperiode for å få fagbrev eller et studieforberedende løp for høyskole eller universitet.

De siste årene har det vært stor interesse for VG2 skog, det var i 2017 20 søkere på 12 plasser.

Skogbrukslinja er en allsidig utdanning som gir kompetanse i mye, alt fra biologisk mangfold til

pressing av hydraulikkslanger, dette gjør at elevene er attraktive i en bedrift selv om det ikke innebærer skogsdrift.

Ved landbruksskolen er det i de senere årene investert tungt. Ny driftsbygning for melkebruket deres og en kvote på 450 tonn melk gjør at de nå innehar det som er en av Norges mest moderne fjøsbygninger. I tillegg er det også investert i en hogstmaskin-simulator til skogbrukselevne, denne skal være en tro kopi av det elevene møter ute i skogen og sin kommende arbeidshverdag. Elevene kan i denne simulatoren hugge i forskjellige «baner» der man må gjennomføre noen gitte kriterier før de får lov til å prøve seg på den ekte varen, hogstmaskina og lassbæreren.

Landbruksskolen har også fått i havn avtaler med Skogpartner og Allskog slik at elevene får prøve å hugge tømmer før de skal ut i læretiden sin. Dette vil gi kompetanse som gjør at elevene er mer ettertraktet i en presset økonomisk hverdag for skogsentreprenørene.

HELGELAND: Ben Roger Dyrhaug viser stolt fram nyervervelsen.

Skogdag med 4H Nordland

Lørdag den 1. september deltok Helgeland Skogselskap på samling sammen med 4H Nordland ved Storbjorden i Saltdal. 4H Nordland har siden 2016 hatt et prosjekt kalt «4H i skogen». Der tar man opp temaer som omhandler alt fra praktiske aktiviteter i skogen til skogbruket som næring og utdanning.

Storbjorden må kunne kalles skogbrukets vugge i Nord-Norge. I 1864 bygde nemlig statens skogsvesen skogvoktergården på Storbjorden. Dette var det første husværet som skogsvesenet tok i bruk. Her

ble det opprettet en klangstue og en planteskole for å kunne bruke lokalt plantemateriale da de fant ut at materialet fra Rogaland ikke passet helt med klimaet nord for Saltfjellet. Vi ser altså allerede her linjene for dagens moderne skogbruk. Ikke bare i Nord-Norge, men for hele Norge. En næring som endrer seg i takt med fornyet og tilegnet kunnskap. I dag er skogvoktergården blitt til en moderne hytte i regi av Statsskog, og rundt den er det opprettet et arboret. Sammen med Nordland nasjonalparksenter har det blitt et flott reisemål for både små og store. På samlingen fikk 4H-erne brynet seg på både natursti og spikking, og i tillegg gjennomgikk de quizen slik at de kunne bli en skogens brannvokter. Vi hadde inntrykk av at barn og unge i 4H hadde en fin dag.

HELGELAND: Fullt fokus når det spikkes

HELGELAND: Lek og moro i Naturklatrejungelen.

OPPLAND:

Skogdag ved Sagelva vasskraftsenter

Lørdag 11. august var Sagelva vasskraftscenters nye samarbeidspartner på Bjorli på besøk, og sammen

OPPLAND: Sagelva vasskraftsenter og Skogselskapet har startet opp et samarbeid for videreutvikle senteret.

OPPLAND: Styreleder Erik Eid Hohle og Nestleder Solfrid Lien med sønnen Hans stilte opp med skogfaglige informasjon.

med vasskraftsenteret diskuterte Skogselskapet i Oppland opp med helgrillet fjell-lam. I tillegg til omvisningen ved senteret, hadde Skogselskapet aktiviteter som skogsti og spikking av trefigurer – og ungene fikk mulighet til å bli skogens brannvokter.

Vasskraftsenteret og Skogselskapet har startet opp et samarbeid for videreutvikle senteret. Styreleder i Skogselskapet, Erik Eid Hohle, sier han er imponert over hva ildsjelene ved senteret har fått til på dugnad siden starten i 1999. Per Stueflotten forteller at for noen år tilbake passerte de 30 000 dugnadstimer ved senteret, etter det sluttet de å telle.

– Sagelva vasskraftsenter er unikt i sitt slag i Norge, ja kanskje i hele Norden, sier daglig leder av Skogselskapet i Oppland, Ola Gram Dæhlen. Han legger spesielt vekt på at det her på ett sted er samlet både oppgangssag, sirkelsag, stampe og mølle – og alt er drevet av vannkraft. I tillegg er det et moderne kraftverk som produserer strøm til vanlige forbrukere i området. – Vannkraften blir gjennom anleg-

OPPLAND: Her er Bente Kristiansen som var grillsjef. Fjell-lam sto på menyen.

get brukt mange ganger – dette er fornybar energi i praksis! sier en engasjert Dæhlen. – Her gjøres vannkraft om til elektrisk strøm, mat i form av malt korn, og til materialer for husbygging og restaurering av gamle bygg. Dette viser kulturhistorie og moderne bruk av vann innenfor ett og samme anlegg.

Anlegget omfatter også flere aktiviteter; som tjæreproduksjon, vassdrevet slipestein, og et verksted med en samling historiske maskiner av ulike slag. I verkstedet, som er under utvikling, drives alle maskiner av vannkraft. Hohle og Dæhlen fra Skogselskapet uttrykker at dette er et sted folk absolutt bør besøke. Senteret holder åpent og tilbyr omvisning hver helg fra St. Hans og ut august.

OSLO OG AKERSHUS: OVER 4 000 BESØKENDE PÅ STUTTREIST & HIMLAGA-FESTIVAL I AURSKOG-HØLAND

For 3. året på rad ble festivalen Stuttreist & Himlaga arrangert lørdag 22. september på Bjørkelangen i Aurskog-Høland, og med ny besøksrekord, over 4 000 mennesker. Over 60 utstillere med mat, himsløyd m.v. stilte opp. Det gjorde også Skogbruket i Aurskog-Høland, et samarbeidsopplegg mellom skogeierlagene i Høland/Setskog, Rømskog og Aurskog, samt Glommen(Havass) og Viken Skog, Stangeskovene AS, og med Aurskog-Høland Kommunes skogbrukskontor i samarbeide med Skogselskapet i Oslo og Akershus som koordinator.

Trekkplasteret på denne standen var selvfølgelig grilling av hel elg - med Håvard Midtskogen fra Skogselskapet som grillmester, etter hvert assistert av Sondre Synnestvedt og skogbrukssjef Stian Sandbekkbråten fra Aurskog-Høland, som stod for

utdeling av elg i lompe til langt innpå 1000 gjester, sammenhengende kø i nesten 3 timer.

I tillegg til elggrillinga ble det delt ut nesten 500 granplanter med en hilsen til mottagerne, «Kjære CO₂-fanger».

Aurskog-Høland og Rømskog blir en kommune fra 2020, og i den anledning var det allerede nå utarbeidet en liten trykksak med fakta om skogbruket i disse to kommunene, som også ble delt ut mens folk stod i matkø.

Skogbruket i Aurskog-Høland i samarbeide med Skogselskapet i Oslo og Akershus, arrangerer hver høst en skoleskogdag for 5. klasse-elever fra hele kommunen. Dette skjer på Kjelle Videregående skole på Bjørkelangen, i regi av naturbruks- og byggfaglinja. Her blir bl.a. startet bygging av et par hytter - av 5.klassingene, men hyttene blir gjort ferdig på festivalen av ivrige barn, under veiledning av lærere fra Kjelle vgs.

Totalt sett, et prisverdig og vellykket opplegg med god informasjon og PR for skog og trevirke.

OSLO OG AKERSHUS: Grillmester Håvard Midtskogen fra Skogselskapet i Oslo og Akershus i gang med grillingen midt på natta, 10 timer før servering.

TRØNDELAG: Høstdag ved Haukvatnet

Høstdagen ved Haukvatnet i Trondheim ble arrangert for 27. gang søndag 2. september. Et flott turvær og mange aktiviteter gjorde at de omlag 2300 fremmøtte trivdes og koste seg på en super søndag

i Trondheim bymark. Det var som vanlig lagt opp til aktiviteter langs den 3 km lange tilrettelagte turveien rundt Haukvatnet. Høstdagen ble åpnet av rådmann i Trondheim Morten Wolden.

Skogens brannvoktere var skogselskapets aktivitet i år. Det var populært. 175 nye brannvoktere med rød caps inntar nå Trondheim. Forsikringsselskapet Skogbrand står bak Skogens brannvoktere.

TRØNDELAG: Skogselskapet stilte med en post hvor 175 nye skogbrannvoktere ble utnevnt. Foto: Hroar Braathen

VESTFOLD:

Skoleskogdag

Torsdag 6. september hadde vi skoleskogdag for barneskoler fra Efteløtt, Hvittingfoss og Hof. Her fikk de lære litt om planting, skogen som råvarerleverandør, jakt og fangst, hvordan oppføre seg i naturen og mere til.

Det var tilslutt Hvittingfoss som stakk med seieren på kunnskapskonkurransen. Takk til medhjelpere fra Viken Skog og lokale skogbruksmyndigheter.

VESTFOLD: Turgåere i nærheten av Konnerud kan nå ta seg en pust i bakken med tak over hodet.

Ny gapahuk ved Konnerud

Skogselskapet i Vestfold har en skogeiendom som grenser inn til boligområdene på Konnerud. Dette var tidligere en del av Vestfold fylke. Her bygger vi nå en stor gapahuk slik det er gjort flere steder i Vestfold. Vidar Flåteteigen er med som byggmester. Gapahuken skal brukes som base for skoleskogdager. I tillegg blir den sikkert mye brukt av ivrige turgjengere i nærområdet.

ØSTFOLD:

Markens Grøde i Rakkestad

Skogselskapet hadde stand med helgrilling av elg og utdanning av Skogens brannvoktere på Markens Grøde i Rakkestad den andre helga i august.

ØSTFOLD: Skogselskapet bød på smaksprøver av skogens konge i ruskevær på Markens Grøde.

FOLKSOMT: Osloborgerne er ikke vonde å be når sola skinner og områdene rundt Sognsvann er fulle av aktiviteter.

FERDIGHUS: Bare se, men ikke snekre for barna på Friluftslivets dag.

Bredspektret utedag ved Sognsvann

I nydelig høstvær hadde kulturminister Trine Skei Grande gleden av å åpne Friluftslivets dag på Sognsvann som er en del av friluftslivets uke, og en friluftslivsdag fullspekket med ulike aktiviteter.

TEKST/FOTO: TRYGVE ENGER

Store og små kunne hele dagen boltre seg i en rekke friluftslivsaktiviteter som kano- og kajakkpadling, båtturer, quizer, blindestafett, zip-line, eventyrsti, spikking, sopptur, sommerski, bål og pølsegrilling, turmat fra hele verden, og mye, mye, mer!

Skogselskapet var representert med både store og små medarbeidere og sto for utdeling av Skogskaffe og Markavann. Naturstien, som i år hadde tema om skogbrann og verving av Skogens brannvoktere, ble svært godt besøkt. Og vår plankehytte som var bygget av langt over 2000 skolebarn var gjenstand for storinnrykk med mye lek og moro samtidig som det var kulisser for Skogselskapets budskap og aktiviteter. I tillegg var skogselskapets spikkeaktivitet populær blant de besøkende.

Det var ingen snekring på Friluftslivets dag (til stor skuffelse for mange barn), men arrangørene ønsket

å redusere støy av hensyn til publikum og de øvrige organisasjonene. Skogselskapet arrangerte derfor visning av plankehytten og fikk gjennom dette synliggjort at plankehyttebygging er en svært populær lavterskel friluftslivsaktivitet.

Friluftslivets dag på Sognsvann arrangeres av paraplyorganisasjonen Norsk Friluftsliv, og 17 medlemsorganisasjoner: 4H Norge, Den Norske Turistforening, Forbundet KYSTEN, KFUK-KFUM-speiderne, KRIK, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Klatreforbund, Norges Padleforbund, Norges Røde Kors, Norsk Kennel Klub, Norges Turmarsjforbund, Norges speiderforbund, Syklistenes Landsforening, Skiforeningen, Norsk Orientering, Norges Seilforbund og Det norske Skogselskap. I tillegg var flere andre samarbeidsorganisasjoner representert.

Friluftsliv som integreringsarena

For tredje år på rad var voksenopplærings- og mottaksklasser i Oslo og Akershus invitert med ut for å oppleve skog, natur og friluftslivsaktiviteter. Nærmere 3000 takket ja til tilbudet og fikk en allsidig dag ved Sognsvann.

TEKST/FOTO: TRYGVE ENGER

Et bredt spekter av friluftsansjoner samarbeider om tiltaket som har fått navnet Flerkulturell friluftsfest og som hadde sin debut i 2016 i forbindelse med Oslo og Omlands Friluftsråds 80-årsjubileum. En av samarbeidspartnerne er Det norske Skogselskap.

Hovedmålgruppen for arrangementet er nyankomne innvandrere i norskopplæringsprogram, både barn, ungdom og voksne.

Målet for arrangementet er at elevene skal ha det gøy i naturen, møte andre og bli inspirert og interessert i friluftsliv. Friluftsansjonene viser fram de flotte tilbudene og mulighetene for friluftsliv som finnes i Marka, og deltagerne får prøve mange fine og morsomme friluftslivsaktiviteter.

Det var byråd for miljø og samferdsel i Oslo, Lan Marie Nguyen Berg som stod for den offisielle åpningen av arrangementet. Denne ble etterfulgt av felles, humoristisk morgengym fra scenen.

Arrangementet inneholdt mange spennende og varierte aktiviteter, blant annet: Kanopadling, sykling, fisking, trehyttebygging, lære om natur og friluftsliv, smake på og lære om spiselige vekster, aktiviteter og sikkerhet på vann, natursti og mat på bål.

I tillegg var det egen tur rundt Sognsvann der klassene fikk møte flere av organisasjonene på poster med morsomme og lærerike aktiviteter underveis.

Det var tilrettelagt med griller og bålpanner for lunsj og elevene hadde med egen lunsj/grillmat, gjerne mat fra egen kultur.

Flerkulturell Friluftsfest arrangeres av Oslo og Omland Friluftsråd i samarbeid med Skiforeningen, Friluftsliv i Gamle Oslo (FRIGO), Besøkscenter våtmark Oslo, DNT Oslo og Omegn, Det norske Skogselskap, Oslofjorden Friluftsråd, Oslo og omland sopp- og nyttevekstforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund, FNF Oslo, FNF Akershus, Bymiljøetaten i Oslo kommune og elever fra Natur videregående skole.

NORSKOPPLÆRING I PRAKSIS: Nyankomne innvandrere i norskopplæringsprogram, både barn, ungdom og voksne opplevde friluftsliv på norsk.

Skoleskogdager i Oslo for 20. gang

Onsdag 29. og torsdag 30. august ble det arrangert skoleskogdager for 5. klasse ved Sognsvann i Oslo for 20. gang! Arrangementet var like populært som alltid og ble selvfølgelig gjennomført i flott vær som vanlig.

Ok, vi må medgi at det har regnet en dag eller tre i løpet av 20 år, men det er solskinnsdagene som huskes.

TEKST: TORE MOLTEBERG FOTO: TRYGVE ENGER

Årets skoleskogdager hadde 2400 påmeldte elever fra 110 klasser fulgt av ca 200 lærere og assistenter. Som vanlig skulle alle elevene gjennom en løype i skogen med poster der ulike aktører fortalte om emner som understreker skogens mangesidige betydning. Nytt av året var en post der elevene etter å ha svart på 5 spørsmål ble utnevnt til skogens brannvoktere. De andre postene tok for seg emner som praktisk skogsarbeid, tømmertransport med hest, dyreliv i og ved ferskvann, bruk av tre og biologisk mangfold. Postene i løypa ble betjent av folk fra Bymiljøetaten i Oslo, Norsk Skogmuseum, Skogkurs og Skogselskapet.

På grøntområdene ved vannet kunne elevene fritt få delta i ulike aktiviteter som saging med buesag, balansering, spikking og bygging av plankehytte. Det var nok først og fremst kø for å få spikke eller snekre. På disse to aktivitetene er det et begrenset antall elever som kan delta på en gang, først og fremst for å ivareta elevenes sikkerhet. Heldigvis var det generelle forbudet mot grilling gjennom

tørkesommeren opphevet, slik at vi hadde varme bålpanner for pølsegrilling hele tiden. Vi hadde bistand fra Skogselskapet i Buskerud, Østfold og Oslo og Akershus, samt elever fra Natur vgs i Oslo for å holde disse aktivitetene i gang. Sjef nok en gang for spikkeaktiviteten var Turi Gulbrandsen, myndig og snill på en gang!

Etter 20 tilsvarende arrangementer kan det være på sin plass med et tilbakeblikk: Hvis vi regner med 2000 elever pr arrangement har vi siden 1998 hatt besøk av 40 000 elever på skogdag ved Sognsvann. Vi tror mange av disse sitter igjen med gode minner og gode opplevelser etter en dag i skogen. På tross av bruk av hammer og sag, spikkekniver og åpen varme, har vi vært forskånet for uhell av betydning. Litt plaster har medgått, men det er i det store og hele ubetydelig.

Samarbeidet med Bymiljøetaten i Oslo og de andre aktørene som er involvert har vært av stor betydning for å kunne gjennomføre skoleskogdagene i så mange år. Gir vi oss nå? Tror ikke det ...

Senter for planteforedling Midt-Norge åpnet

Nye foredlingsssentre åpner for mer effektive metoder i skogplanteforedlingen.

TEKST: ASTRID KLØVSTAD

Et av myndighetenes tiltak for å nå målet om reduksjon av klimagassutslippene med 15 til 17 millioner tonn innen 2020 er styrket innsats innen skogplanteforedling. Sammen med skoggjødsling, økt plantetetthet og planting på nye arealer skal dette bidra til å øke opptaket i skog med mellom 4 og 6 millioner tonn CO₂.

For å støtte opp under disse tiltakene har Landbruks- og matdepartementet nå i flere år bevilget såkalte klimamidler over statsbudsjettet. Og for skogplanteforedlingens del er innsatsen blant annet rettet inn mot opprettelsen av såkalte foredlingsssentre.

RASKERE OG TRYGGERE

Her skal man intensivere planteforedlingen ved å korte ned generasjonsintervallene for frøtrærne. Det gjøres ved at man har avlstrærne som podinger i pletter. Dermed kan de flyttes inn og ut av drivhus som man vil. I drivhus kan som kjent alle vekstfaktorer som lys, temperatur og fuktighet reguleres og styres. I tillegg skal man her tilføre plantehormonet gibberillin som induserer blomstring. På den måten vil podingene sette kongler både tidligere og oftere enn ute på en vanlig frøplantasje. Grana blomstrer som kjent ca hvert 4. til 7. år ute i naturen. Man regner å kunne spare inn 15 år på en foredlingsssyklus på denne måten.

Også arbeidet med kryssing og høsting kan foregå i mer kontrollerte og langt mer komfortable former enn vaiende på en stige oppe i treetoppene, all den tid disse podingene ikke er så mye høyere enn en fullvoksen person.

I foredlingsssentrene skal det også produseres stiklinger til klonforsøk. Her er formålet å plante ut ett og samme klon på ulike steder med forskjellige miljøforhold for å

hente inn informasjon om hvilke planter som passer best på de ulike typene lokaliteter.

KVATNINGA OG BIRI

Skogfrøverket har planlagt to slike foredlingsssentre i Norge; på Biri i samarbeid med Oppland Skogselskap og Skogplanter Østnorge og på Kvatninga i Overhalla i samarbeid med Skogselskapet i Trøndelag og Skogplanter Midt-Norge. I tillegg drives det forsøks- og demovirksomhet på en frøplantasje på Hoxmark i Ås i samarbeid med Nibio.

Nå er foredlingsssenteret på Kvatninga ferdig etablert og i midten av august ble det avholdt offisiell åpning med foredrag og traktering av de vel 60 gjestene.

– I Midt- og Nord-Norge er det enda sjeldnere naturlig blomstring på grana enn lenger sør i landet, derfor er det veldig bra at foredlingsssenteret her er oppe og går, sier daglig leder ved Skogfrøverket, Frode Hjorth. Han opplyser at stiklingproduksjonen er i gang og at det vil bli satt i gang indusering av blomstring til våren.

Hjorth forteller at for anlegget på Biri er byggeprosessen helt i startfasen nå. Der skal det settes opp et nytt bygg fra grunnen av, mens det på Kvatninga er snakk om et leieforhold av eksisterende drivhus og utearealer.

NY ÆRA: Fra nå av kan skogplanteforedlerne selv bestemme når grana skal blomstre på Kvatninga. Den 16. august ble anlegget offisielt åpnet. Foto: Tore Molteberg

FORSKNING i det grønne

GEN FORSINKER ROTRÅTE

Svenske forskere har identifisert et gen som forsinker veksten til rotråtesoppen i gran, og finske forskere skal utnytte dette funnet ved å velge ut grantrær med dette genet til avlstrær. Trærne skal formeres opp vegetativt for å spare tid.

– Genet forhindrer ikke rotråten fra å spre seg til treet, men det forsinker den. Den eneste måten å få en rotråtebefengt skog fri for smitten er å snauhogge, og plante et annet treslag. Og da fortrinnsvis et lauvtreslag – som må få stå der et helt omløp, sier forsker Jarkko Hantula ved Natural Resource Institute Finland.

www.forest.fi

UTREDER SKOGENS HELSEEFFEKT

Ved Linnéuniversitetet pågår et pilotprosjekt hvor man undersøker dels hva som får mennesker til å begi seg ut i skogen og dels hvilke effekter en skogstur har på helse og velvære. I tidligere slike undersøkelser har det ofte vært brukt intervjuer, men i det pågående prosjektet skal det brukes kvantitative målinger av blodtrykk, puls, blodverdi og blodsukker.

I tillegg ønsker forskerne å gå dypere inn i spørsmålet om hvilken type skog som eventuelt er den mest helsefremmende. – Vi stiller oss spørsmålet om det er mulig å tilpasse det bynære skogbruket for å øke helseeffektene, sier Jenny Lovebo som er prosjektleder.

www.skogsaktuelt.se

DET BLIR FLERE TRÆR I VERDEN, MEN REGNSKOGENE KRYMPER

Satellittmålinger viser at noen deler av verden gror igjen, mens andre områder har mistet mer enn en tredjedel av regnskogen siden 1982. En stor forskergruppe, ledet av Xiao-Peng Song ved Universitetet i Maryland, har satt sammen målinger fra mange forskjellige satellitter. Det gir forskerne informasjon om hvordan jordas overflate har endret seg i perioden mellom 1982 og 2016.

Mengden skog i hele verden har økt mye, men denne skogen fordeler seg ikke jevnt over hele verden – noen steder forsvinner den i høyt tempo. Annen forskning viser hvorfor skogen i disse landene forsvinner: Mer land brukes til jordbruk, og skogen blir presset ut.

www.forskning.no

Tidsskrift for Skogbrug.

Udgivet af

Det norske Skogselskab.

Nr 9-10 September-Oktober 1918. 26. aarg.

Det norske Skogselskap

26. september 1898 – 26. september 1918

Det norske Skogselskap blev stiftet i 1898 under en lys stjerne, som har fulgt selskapet den hele tid.

Det faldt let at vække forstaaelse for skogsaken. Den blev straks betegnet som den største sak, der var reist i vårt land, og den første, storartede offervillighet gav saken et økonomisk rygte, som gjorde det let at bygge videre.

Og vi tør si der er arbeidet og bygget op i disse 20 aar; stat, amter og private har ved bevilgninger og rundhaandede bidrag git skogsaken vind i seilene. Den unge skog grønnes og gror over Vestlandets hejer, myrstrækningene har maattet gi fra sig en god del av surheten og – hvad der kanskje er det viktigste av alt – forstaaelsen av skogens rette behandling har tvunget sig frem litt efter litt ved vore funktionærers utrættelige opplysningsarbeide.

Fra at begynde med 1 amtsskogmester i Hedemarken har vi nu ca. 50 funktionærer over det hele land og etaten vokser for hvert aar.

Verdenskrigen har lært os, at arbeidet for skogens bevaring og gjenreisning aldrig maa dø. Skogen har altid været den, bonden maatte ty til, naar det riktig knep. Under krigen er skogens nyttevirkning nær sagt blit ubegrenset: Den varmer vore hjem, den bygger atter vore skibe, den er vort nødfor og den tid er nær, at den ogsaa må klæ os.

La os derfor alle være med paa at arbeide skogsaken videre frem i tanke og handling.

Vi vil uttale ønsket om at de næste 20 aar maa bli likesaa frugtbringende for skogsaken som de netop passerte 20. Dermed skal vi være fornøiet.

Vi bringer en tak til alle som har støttet vor sak med bidrag og med arbeide.

Kryssord

Nr. 3-2018

SEND INN FERDIG UTFYLT KRYSSORD TIL

Det norske Skogselskap
Wergelandsveien 23B
0167 Oslo.

Spare porto? Ta et bilde
av kryssordet og send til
info@skogselskapet.no.

Bli med i trekningen av tre flotte
trekopper fra Skogselskapet!

Leveringfrist: 1. desember 2018

Navn .....

Adresse .....

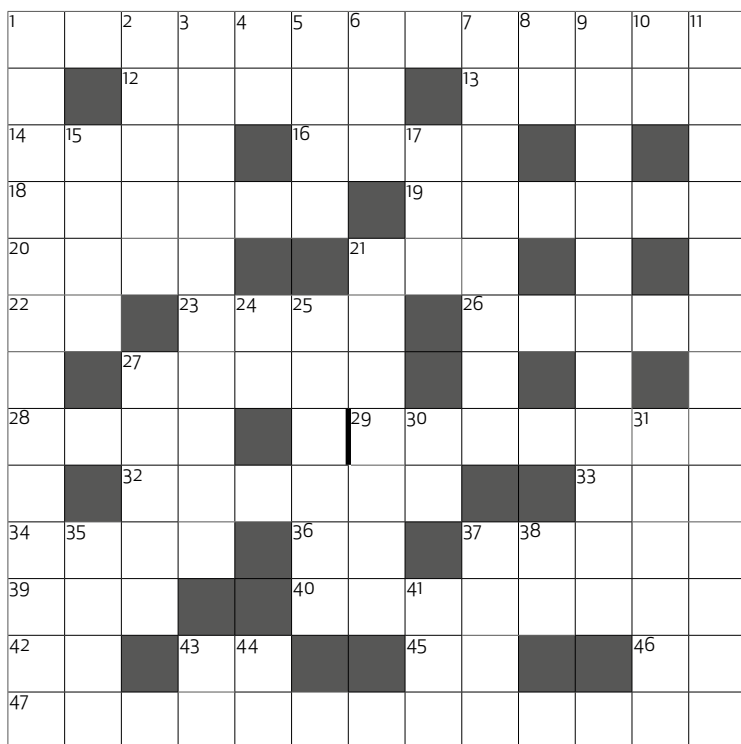
Postnr./sted.....

VINNERE AV KRYSSORDKONKURRANSEN I SKOG OG MILJØ NR. 2 - 2018:

Svein Ivarrud
8690 Hattfjelldal

Joar Oltedal
Joavegen 45, 4055 Sola

Ole Hermann Næss
Sønsetveien 2, 3158 Andebu

Vannrett

- 1 Nasjoner kan være det
- 12 Er farlig for andre dyr
- 13 Rasemessig betegnelse
- 14 Beskriver en person
- 16 Ikke så mye
- 18 Dra
- 19 M-----, opprør
- 20 Er slett ikke enig
- 21 Mannsnavn
- 22 Kommune
- 23 Trøndersk etternavn
- 26 Får plass i bagasjen
- 27 Sporte
- 28 Russisk mannsnavn

- 29 Plager mange land om høsten
- 32 Kvinnenavn
- 33 Bibelsk navn
- 34 Hopper fra tre til tre
- 36 Avgagende
- 37 Gjenstand
- 39 B---, sitre
- 40 Oppdelt
- 42 Anfall
- 43 Pronomen
- 45 Konjunksjon
- 46 Fase
- 47 Spreking

Loddrett

- 1 Del av forsvaret
- 2 Den passet bra
- 3 Driver man med på sykehusene
- 4 Kan babyer bedre enn andre
- 5 Frukt
- 6 Man kan gå ---?
- 7 Del av et dyr
- 8 Brukt i veldig mange kryssord
- 9 Høydeoverføring
- 10 Båtforkortelse
- 11 De får jobb på sirkus
- 15 Mannsnavn

- 17 Kjeltring
- 21 Dans
- 24 Forkortelse for en militær avdeling
- 25 Måltid
- 27 Sammenkomst
- 30 Engelsk glede
- 31 Det er flotte dyr
- 35 Kjent dikter, ikke så mye lest
- 37 Eiendomspronomen
- 38 Vanlig forkortelse i dag
- 41 ---e, fisk
- 43 Alle andre
- 44 Vile Bjørnson som ung!

Returadresse:
Det norske Skogselskap
Wergelandsveien 23B
0167 Oslo

NORSK SKOGBRUK

Til deg som er medlem i Skogselskapet

Vi ønsker å gi deg som jobber i skognæringen et godt tilbud på målrettet informasjon om skogbruk og verdikjeden for skog og tre.

MEDLEMSPRIS:
kr 630,-
(Ord. pris: kr 760,-)

Send e-post til: abo@norsk-skogbruk.no
Merk e-posten med: «Medlem av Skogselskapet»

Velkommen som ny abonnent!
Hilsen Line Venn, Redaktør

JEG LESER

NORSK SKOGBRUK

«...fordi **Norsk Skogbruk** gir oss i LO god og oppdatert informasjon om hva som rører seg i skognæringen. Den reiser også viktige debatter om hvordan næringen kan gi økt verdiskaping og flere arbeidsplasser.»

Hans Christian Gabrielsen, leder i LO

«... fordi **Norsk Skogbruk** gir faglig påfyll og oversikt over hva som skjer i skognæringa i hele landet. **Norsk Skogbruk** er det eneste uavhengige fagtidsskriftet for skogområdet i Norge og det trenger vi!»

Kjersti Kinderås,
klyngeleder for Arena Skog Trøndelag

«Gode beslutninger starter med kunnskap.
Norsk Skogbruk gir deg grundige fagartikler om næringen.»